SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 8. decembra 2011*

V zadevi C-272/09 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, vložene 15. julija 2009,

KME Germany AG, nekdanja KM Europa Metal AG, s sedežem v Osnabrücku (Nemčija),

KME France SAS, nekdanja Tréfimétaux SA, s sedežem v Courbevoieju (Francija),

KME Italy SpA, nekdanja Europa Metalli SpA, s sedežem v Firencah (Italija),

ki jih zastopajo M. Siragusa, A. Winckler, G. C. Rizza, T. Graf in M. Piergiovanni, odvetniki,

pritožnice,

* Jezik postopka: angleščina.

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopata E. Gippini Fournier in J. Bourke, zastopnika, skupaj s C. Thomasom, solicitor, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J. N. Cunha Rodrigues, predsednik senata, U. Lõhmus, A. Rosas (poročevalec), A. Ó Caoimh in A. Arabadžiev, sodniki,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,
sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. oktobra 2010,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 10. februarja 2011

izreka naslednjo

Sodbo

1 Družbe KME Germany AG, nekdanja KM Europa Metal AG, KME France SAS, nekdanja Tréfimétaux SA, in KME Italy SpA, nekdanja Europa Metalli SpA (v nadaljevanju skupaj: skupina KME), s pritožbo predlagajo razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti (zdaj Splošno sodišče) z dne 6. maja 2009 v zadevi KME Germany in drugi proti Komisiji (T-127/04, ZOdl., str. II-1167, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je Splošno sodišče zavrnilo njihov predlog za odpravo ali znižanje zneskov glob, ki so jim bile naložene v skladu s členom 2, od (c) do (e), Odločbe Komisije C(2003) 4820 konč. z dne 16. decembra 2003 v zvezi s postopkom uporabe člena [81 ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/38.240 – Industrijske cevi) (v nadaljevanju: sporna odločba).

Pravni okvir

2 Člen 15(2) Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prva Uredba o izvajanju členov [81] in [82] Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3) je določal:

„Komisija lahko podjetjem ali podjetniškim združenjem z odločbo naloži globo od 1000 do [1.000.000] obračunskih enot ali višjo vsoto, ki pa ne presega 10 % prometa

v predhodnem poslovnem letu vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, kadar namerno ali iz malomarnosti:

(a) kršijo člen [81](1)[ES] ali člen [82 ES]; ali

(b) ne izpolnjujejo katere koli obveznosti, naložene v skladu s členom 8(1).

Pri določanju višine globe se upoštevata teža in trajanje kršitve."

3 Člen 17 Uredbe št. 17 je določal:

„Sodišče ima neomejeno pristojnost v smislu člena [229 ES] Pogodbe, da pregleda odločbe, s katerimi je Komisija določila globo ali periodično denarno kazen; naloženo globo ali periodično denarno kazen lahko razveljavi [odpravi], zniža ali zviša."

4 Uredbo št. 17 je razveljavila in nadomestila Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205), ki se uporablja od 1. maja 2004. Člen 31 te uredbe je enak členu 17 Uredbe št. 17.

5 V uvodu sporočila Komisije z naslovom „Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) [U]redbe št. 17 in člena 65(5) [P]ogodbe ESPJ" (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171, v nadaljevanju: smernice), ki se je uporabljalo v času sprejetja sporne odločbe, je bilo navedeno:

„Načela […] bi morala zagotavljati preglednost in nepristranskost odločb Komisije, v očeh podjetij in prav tako [Sodišča], kadar potrjuje pooblastila, ki so Komisiji podeljena v okviru ustrezne zakonodaje za določanje glob v mejah 10 % skupnega prometa. To pooblastilo pa mora upoštevati skladno in nediskriminatorno politiko, ki je v skladu z zastavljenimi cilji za kaznovanje kršitev pravil konkurence.

Nova metoda določanja zneska globe bo upoštevala naslednja pravila, ki se začnejo z osnovnim zneskom, ki se bo zvišal, da bo upošteval obteževalne okoliščine, ali znižal, da bo upošteval olajševalne okoliščine."

6 V skladu s točko 1 smernic „[se bo] osnovni znesek določil v skladu s težo in trajanjem kršitve, ki sta edini merili iz člena 15(2) Uredbe št. 17".

7 Glede teže točka 1 A smernic določa, da je pri ocenjevanju teže kršitve potrebno upoštevati njeno naravo, njen dejanski vpliv na trg, kjer se to lahko meri, in velikost upoštevnega geografskega trga. Kršitve se torej razdelijo v tri kategorije: manjše, resne in zelo resne kršitve.

8 V skladu s smernicami so zelo resne kršitve zlasti horizontalne omejitve, kot so cenovni karteli in kvote o delitvah trga. Predvideni osnovni znesek globe je „nad 20 milijonov [EUR]". Iz smernic izhaja nujnost različnega določanja osnovnega zneska glede na naravo storjene kršitve, dejansko gospodarsko zmožnost kršiteljev, da povzročijo

večjo škodo drugim subjektom, zlasti potrošnikom, odvračalen učinek globe ter pravno in gospodarsko znanje in infrastrukturo velikih podjetij, ki tem podjetjem omogočata, da lažje spoznajo, da njihovo ravnanje pomeni kršitev. Prav tako je določeno, da je, če kršitve izvaja več podjetij, v nekaterih primerih treba upoštevati specifično težo in zato dejanski vpliv kršitev vsakega podjetja na konkurenco, zlasti če obstaja precejšnje neskladje med velikostjo podjetij, ki zakrivijo kršitve iste vrste.

9 Glede trajanja kršitev je v skladu s smernicami treba razlikovati med kratkotrajnimi kršitvami, ki na splošno trajajo manj kot eno leto, srednje trajnimi kršitvami, ki na splošno trajajo od enega do petih let, in dolgotrajnimi kršitvami, ki na splošno trajajo več kot pet let. Za slednje je predviden dodaten znesek globe, ki se za vsako leto kršitve lahko določi v višini 10 % zneska, določenega za težo kršitve. S smernicami je določena tudi krepitev zvišanja glob za dolgotrajne kršitve z namenom nalaganja učinkovitih sankcij za omejitve, ki so v daljšem obdobju imele škodljiv vpliv na potrošnike, in povečanja spodbujanja za njihovo prijavo ali za sodelovanje s Komisijo.

10 V skladu s točko 2 smernic se osnovni znesek globe lahko zviša v primeru obteževalnih okoliščin, kot je zlasti ponovitev kršitve iste vrste, ki jo stori isto podjetje. V skladu s točko 3 navedenih smernic se osnovni znesek lahko zniža v primeru posebnih olajševalnih okoliščin, kot so izključno pasivna ali sledilna vloga pri kršitvi, dejansko neizvajanje sporazumov o kršitvah ali učinkovito sodelovanje podjetja v postopku zunaj področja uporabe Obvestila Komisije o nenalaganju ali zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL 1996, C 207, str. 4, v nadaljevanju: obvestilo o ugodni obravnavi).

11 Te smernice so bile 1. septembra 2006 nadomeščene s Smernicami o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2).

12 Obvestilo o ugodni obravnavi določa pogoje, pod katerimi so lahko podjetja, ki med preiskavo omejevalnega sporazuma sodelujejo s Komisijo, oproščena plačila globe ali se jim lahko zniža globa, ki bi jo sicer morala plačati. V skladu z oddelkom B tega obvestila se zlasti podjetju, ki Komisiji prijavi omejevalni sporazum – še preden ta začne s preverjanjem in ko še nima podatkov, ki bi zadostovali za dokaz obstoja prijavljenega omejevalnega sporazuma – ali ki prvo predloži odločilne dokaze o njegovem obstoju, odobri najmanj 75-odstotno znižanje zneska globe ali pa se mu globa sploh ne naloži. V skladu z oddelkom D navedenega obvestila se lahko podjetju znesek globe zniža za od 10 % do 50 %, zlasti če podjetje – preden Komisija pošlje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah – Komisiji predloži podatke, dokumente ali druge dokaze, ki prispevajo k ugotovitvi obstoja storjene kršitve.

13 Obvestilo o ugodni obravnavi je bilo 14. februarja 2002 nadomeščeno z Obvestilom Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL 2002, C 45, str. 3). Vendar se je Komisija v tej zadevi sklicevala na obvestilo o sodelovanju, saj so ga v sodelovanju s Komisijo upoštevala tudi podjetja.

Dejansko stanje

14 Pritožnice so bile skupaj z drugimi družbami, in sicer z družbami Wieland Werke AG, Outokumpu Oyj in Outokumpu Copper Products Oy (v nadaljevanju skupaj: skupina

Outokumpu), proizvajalkami polproizvodov iz bakra in bakrenih zlitin, udeležene v kartelu, ki se nanaša na določitev cen in razdelitev trgov v sektorju industrijskih cevi, natančneje zvitkov bakrenih cevi in bakrenih cevi, navitih na kolute.

15 Po preverjanju in preiskavah je Komisija 16. decembra 2003 sprejela sporno odločbo, katere povzetek je objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* z dne 28. aprila 2004 (UL L 125, str. 50).

16 Za to pritožbo so upoštevne te točke izpodbijane sodbe, v katerih je Splošno sodišče strnilo del sporne odločbe, ki se nanaša na izračun globe:

„11 Prvič, Komisija je pri določitvi izhodiščnega zneska globe menila, da je bila kršitev, ki je bila zlasti v določanju cen in razdelitvi trgov, po značilnostih zelo resna kršitev ([točka] 294 [obrazložitve] [sporne] odločbe).

12 Komisija je pri opredelitvi teže kršitve upoštevala tudi dejstvo, da je kartel vplival na celotno ozemlje Evropskega gospodarskega prostora (EGP) ([točka] 316 [obrazložitve] [sporne] odločbe). Komisija je poleg tega preučila dejanske učinke kršitve in ugotovila, da je kartel ‚v celoti gledano vplival na trg' ([točka] 314 [obrazložitve] [sporne] odločbe).

[…]

14 Nazadnje, Komisija je prav tako v okviru opredelitve teže kršitve upoštevala dejstvo, da je trg bakrenih industrijskih cevi pomenil pomemben sektor, katerega vrednost je bila ocenjena na 288 milijonov EUR v EGP ([točka] 318 [obrazložitve] [sporne] odločbe).

15 Komisija je glede na vse te okoliščine ugotovila, da bi bilo treba zadevno kršitev šteti za zelo resno ([točka] 320 [obrazložitve] [sporne] odločbe).

[…]

19 Četrtič, Komisija je trajanje kršitve od 3. maja 1988 do 22. marca 2001 opredelila za ‚dolgo'. Zato se ji je zdelo ustrezno, da izhodiščni znesek glob, naloženih zadevnim podjetjem, zviša za 10 odstotkov za vsako leto sodelovanja v kartelu. […]

[…]

21 Šestič, na podlagi olajševalnih okoliščin je Komisija ugotovila, da bi lahko brez sodelovanja družbe Outokumpu obstoj kršitve dokazala le za obdobje štirih let, in je zato znižala osnovni znesek njene globe za 22,22 milijona EUR, tako da osnovni znesek ustreza globi, ki bi jo naložila za to obdobje ([točka] 386 [obrazložitve] [sporne] odločbe).

22 Sedmič in nazadnje, Komisija je v skladu z naslovom [oddelkom] D obvestila o ugodni obravnavi […] znižala znesek glob za 50 odstotkov Outokumpu, za 20 odstotkov družbi Wieland [Werke AG] in za 30 odstotkov skupini KME ([točke] 402, 408 in 423 [obrazložitve] [sporne] odločbe)."

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

17 Pritožnice so navedle pet tožbenih razlogov, ki so se vsi nanašali na določitev zneska globe, ki jim je bila naložena. Nanašali so se na neustrezno upoštevanje dejanskega vpliva omejevalnega sporazuma na izračun izhodiščnega zneska globe, neustrezno

oceno velikosti sektorja, na katerega je vplivala kršitev, napačno zvišanje izhodiščnega zneska globe zaradi trajanja kršitve, neupoštevanje nekaterih olajševalnih okoliščin in nezadostno znižanje zneska globe na podlagi obvestila o ugodni obravnavi.

18 Splošno sodišče je zavrnilo vsakega od teh tožbenih razlogov in tožbo v celoti.

Predlogi strank

19 Skupina KME s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo;

– kolikor je mogoče ob upoštevanju dejstev, predstavljenih pred Sodiščem, razglasi delno ničnost sporne odločbe in zniža globo, ki ji je bila naložena;

– Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka in postopka pred Splošnim sodiščem, ali

– podredno, razveljavi izpodbijano sodbo, vključno z delom, v katerem ji Splošno sodišče nalaga plačilo stroškov, in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.

20 Komisija Sodišču predlaga, naj:

– pritožbo zavrne in

– skupini KME naloži plačilo stroškov.

Pritožba

21 Skupina KME navaja pet pritožbenih razlogov, ki se posamično nanašajo na različne primere napačne uporabe prava glede vpliva kršitve na trg, upoštevanja prometa, trajanja kršitve in sodelovanja pritožnic ter, nazadnje, na kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva.

Prvi pritožbeni razlog: različni primeri napačne uporabe prava glede vpliva kršitve na trg

Trditve strank

22 Pritožnice navajajo, da se prvi pritožbeni razlog nanaša na točke od 60 do 74 izpodbijane sodbe. Pred temi točkami je povzetek trditev strank in stališče Splošnega sodišča glede dopustnosti dveh novih poslovnih poročil, ki so ju pritožnice predložile kot dokaz, da kršitev dejansko ni vplivala na trg, pri čemer je Splošno sodišče v točki 59 izpodbijane sodbe ugotovilo, da sta navedeni poročili dopustni.

23 V točkah od 60 do 74 izpodbijane sodbe je navedeno:

„60 Glede utemeljenosti tega tožbenega razloga je treba poudariti, da tožeče stranke s tem prerekajo presojo Komisije glede teže kršitve […] in različno obravnavanje, ki ga je opravila na podlagi tržnih deležev zadevnih podjetij […].

61 Najprej, v zvezi z različnim obravnavanjem zadevnih podjetij se Komisija v obrazložitvi [sporne] odločbe glede tega sklicuje zlasti na prizadevanje za upoštevanje ‚posebne teže vsakega podjetja in torej dejanskega vpliva njegovega nezakonitega ravnanja na konkurenco' ([točka] 322 [obrazložitve] [sporne] odločbe). Vendar je treba poudariti, da ima Komisija, čeprav ni dokaza o dejanskem vplivu kršitve na trg, pravico do različnega obravnavanja glede na tržne deleže na zadevnem trgu, kot je navedena v [točkah] od 326 do 329 [obrazložitve] [sporne] odločbe.

62 Iz sodne prakse je namreč razvidno, da tržni delež vsakega zadevnega podjetja na trgu, ki je predmet omejevalnega ravnanja, pomeni objektivni dejavnik, ki pravilno pokaže odgovornost vsakega izmed njih za morebitno škodljivost, ki jo ima navedeno ravnanje za normalno konkurenco (v tem smislu glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 in T-252/01, Recueil, str. II-1181, točka 197).

63 Poleg tega je treba tudi glede presoje teže kršitve poudariti, da čeprav Komisija ni dokazala, da je imel [omejevalni sporazum] dejanski vpliv na trg, to ne bi vplivalo na opredelitev kršitve kot ‚zelo resne' in torej na višino globe.

64 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je iz sistema Skupnosti glede sankcij za kršitev pravil o konkurenci, kot je bil vzpostavljen z Uredbo št. 17 in kot ga razlaga sodna praksa, razvidno, da [omejevalni sporazumi] zaradi svoje narave zaslužijo najstrožje globe. Njihov morebitni dejanski vpliv na trg, zlasti vprašanje, v kakšni meri je omejevanje konkurence privedlo do tržne cene, višje od tiste, ki bi se zaračunavala v primeru neobstoja kartela, ni odločilno merilo za določitev višine glob (v tem smislu glej sodbe Sodišča z dne 7. junija 1983 v združenih zadevah Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, od 100/80 do 103/80, Recueil, str. 1825, točki 120 in 129; z dne 17. julija 1997 v zadevi Ferriere Nord proti Komisiji, C-219/95 P, Recueil, str. I-4411, točka 33; z dne 16. novembra 2000 v zadevi Stora Kopparbergs Bergslags proti Komisiji, C-286/98 P, Recueil, str. I-9925, točke od 68 do 77, in z dne 25. januarja 2007 v zadevi Dalmine proti Komisiji, C-407/04 P, ZOdl., str. I-829, točki 129 in 130; [zgoraj] navedena sodba Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, točka 225; glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca Mischa k sodbi Sodišča z dne 16. novembra 2000 v zadevi Mo och Domsjö proti Komisiji, C-283/98 P, Recueil, str. I-9855, I-9858, točke od 95 do 101).

65 Dodati je treba, da je iz smernic razvidno, da je sporazume ali usklajena ravnanja, ki se, kot v tej zadevi, nanašajo zlasti na določitev cen in razdelitev strank, mogoče le zaradi njihove narave opredeliti za ‚zelo resne', ne da bi morala imeti taka ravnanja poseben vpliv ali posebno geografsko razsežnost. Ta ugotovitev je podprta z dejstvom, da čeprav so v opisu ‚resnih' kršitev izrecno navedeni vpliv na trg in učinki na širša območja skupnega trga, pa v opisu ‚zelo resnih' kršitev, nasprotno, ni navedena nobena zahteva glede dejanskega vpliva na trg niti vpliva na posebno geografsko območje (sodba Sodišča prve stopnje z dne 25. oktobra 2005 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, T-38/02, ZOdl., str. II-4407, točka 150).

66 Zaradi popolne obravnave zadeve Sodišče prve stopnje meni, da je Komisija pravno zadostno dokazala dejanski vpliv kartela na zadevni trg.

67 V tem okviru je treba poudariti, da stališča tožečih strank, da bi morala Komisija, če bi se pri odmeri [določitvi] globe sklicevala na dejanski vpliv kartela, znanstveno dokazati znatni [otipljiv] gospodarski vpliv na trg in vzročno zvezo med vplivom in kršitvijo, sodna praksa ne sprejema.

68 Sodišče prve stopnje je namreč večkrat razsodilo, da je treba dejanski vpliv kartela [omejevalnega sporazuma] na trg šteti za dovolj dokazanega, če Komisija lahko predloži konkretne in verodostojne indice, ki z razumno verjetnostjo kažejo, da je kartel [omejevalni sporazum] vplival na trg (glej zlasti sodbe Sodišča prve stopnje [z dne 18. julija 2005] v zadevi Scandinavian Airlines System proti Komisiji [T-241/01, ZOdl., str. II-2917], točka 122; z dne 27. septembra 2006 v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, T-59/02, ZOdl., str. II-3627, točke od 159 do 161; v zadevi Jungbunzlauer proti Komisiji, T-43/02, ZOdl., str. II-3435, točke od 153 do 155; v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, T-329/01, ZOdl., str. II-3255, točke od 176 do 178, in v zadevi Roquette Frères proti Komisiji, T-322/01, ZOdl., str. II-3137, točke od 73 do 75).

69 V zvezi s tem je treba opozoriti, da tožeče stranke niso prerekale resničnosti dejstev, navedenih v točki 13 zgoraj, na katera se je oprla Komisija, da bi ugotovila obstoj dejanskega vpliva kartela na trg, in sicer dejstva, da so se cene v obdobju, ko se omejevalni sporazum ni v celoti spoštoval, znižale in močno zvišale v drugih obdobjih, vzpostavitve sistema izmenjave podatkov glede količin prodaje in višine cen, velikega tržnega deleža, ki so ga imeli skupaj vsi udeleženci kartela, in dejstva, da so tržni deleži vsakega izmed udeležencev kartela ostali relativno stabilni v celotnem času trajanja kršitve. Tožeče stranke so zatrjevale le, da na podlagi navedenih dejstev ni mogoče dokazati, da je imela zadevna kršitev dejanski vpliv na trg.

70 Vendar je iz sodne prakse razvidno, da lahko Komisija na podlagi dejstev, navedenih v prejšnji točki, sklepa, da je imela kršitev dejanski vpliv na trg (glej v tem smislu [zgoraj] navedeni sodbi Jungbunzlauer proti Komisiji, točka 159, [in] Roquette Frères proti Komisiji, točka 78; [sodbi] z dne 27. septembra 2006 v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, T-59/02, točka 165, in v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, T-329/01, točka 181]; in sodbo [Splošnega sodišča] z dne 14. decembra 2006 v združenih zadevah Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, od T-259/02 do T-264/02 in T-271/02, ZOdl., str. II-5169, točke od 285 do 287).

71 Glede trditve tožečih strank, da spis vsebuje primere nespoštovanja omejevalnih sporazumov, je treba poudariti, da dejstvo, da člani kartela niso vedno spoštovali sporazumov, ne zadošča za izločitev vpliva na trg (v tem smislu glej [zgoraj] […] navedeno sodbo Groupe Danone proti Komisiji, točka 148).

72 Tudi trditev tožečih strank glede njihovega ravnanja ni mogoče sprejeti. Zatrjevano dejansko ravnanje podjetja namreč ni upoštevno za presojo vpliva kartela [omejevalnega sporazuma] na trg, upoštevati je treba le učinke, ki izhajajo iz kršitve kot celote (sodba Sodišča prve stopnje z dne 9. julija 2003 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, T-224/00, Recueil, str. II-2597, točka 167). Poleg tega Komisiji ni mogoče očitati, da je v uvodni izjavi [točki] 303 [obrazložitve] izpodbijane [sporne] odločbe ugotovila, da na podlagi prvotnega poročila ni mogoče zavrniti njenih ugotovitev glede dejanskih vplivov kršitve na trg. Ekonometrična analiza iz tega poročila vsebuje namreč le številčne podatke o tožečih strankah.

73 Zato je treba glede na zgoraj navedeno ta tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

74 Poleg tega Sodišče prve stopnje v okviru svoje pristojnosti za odločanje v sporu polne jurisdikcije in glede na zgoraj navedeno meni, da ni treba izpodbijati presoje izhodiščnega zneska globe, določenega na podlagi teže, kot jo je opravila Komisija."

24 Pritožnice navajajo, da je Splošno sodišče nelogično in neustrezno obrazložilo izpodbijano sodbo in da je napačno uporabilo pravo s tem, da je ugotovilo, da je Komisija za določitev izhodiščnega zneska globe glede na težo kršitve lahko upoštevala vpliv kartela na upoštevni trg, ne da bi ji bilo treba dokazati, da so sporazumi dejansko imeli tak vpliv, in vsekakor s tem, da je na ta vpliv sklepalo le na podlagi kazalnikov. Poleg tega naj bi Splošno sodišče s tem, da je razsodilo, da je Komisija pravno zadostno dokazala, da so sporazumi vplivali na trg, očitno izkrivilo dejstva in ekonometrične dokaze, ki jih je predložila skupina KME.

25 Komisija najprej navaja, da je prvi pritožbeni razlog brezpredmeten. Pritožnice naj v bistvu ne bi razvile argumentov proti točkam od 60 do 65 izpodbijane sodbe, v katerih je Splošno sodišče ugotovilo, da dejanskega vpliva kršitve na trg ni treba dokazati ne glede na to, ali gre za različno obravnavanje zadevnih podjetij ali za težo kršitve. Izpodbijale naj bi le dodatno razlogovanje Splošnega sodišča, s katerim je v točki 67 in naslednjih izpodbijane sodbe ugotovilo, da je Komisija pravno zadostno dokazala dejanski vpliv kartela na upoštevni trg.

26 Komisija navaja, da je prvi pritožbeni razlog v vsakem primeru nedopusten, ker se nanaša na presojo dejstev in dokazov.

27 Dalje navaja, da je po njenem mnenju Splošno sodišče pravilno preučilo dokaze.

28 Nazadnje pritrjuje, da je Splošno sodišče pravilno obrazložilo izpodbijano sodbo, zlasti njeno točko 72, s katero je zavrnilo trditve in dokaze, ki so jih predložile pritožnice.

Presoja Sodišča

29 Pritožnice ne izpodbijajo ugotovitev Splošnega sodišča v zvezi z uvrstitvijo kršitve med „zelo resne kršitve“ v smislu smernic niti razlikovanja med podjetji glede na deleže, ki jih imajo na upoštevnem trgu, da bi se upoštevala posebna teža vsakega podjetja in torej dejanski vpliv njegovega nezakonitega ravnanja na konkurenco. Izpodbijajo le ugotovitve Splošnega sodišča glede upoštevanja dejanskega vpliva kartela kot dejavnika pri določanju osnovnega zneska globe.

30 V skladu s točko 1 A smernic je pri ocenjevanju teže kršitve njen dejanski vpliv na trg treba upoštevati le, če se lahko izmeri.

31 Da bi določili dejanski vpliv omejevalnega sporazuma na trg, je treba v bistvu primerjati stanje na trgu, kakršno je nastalo kot posledica omejevalnega sporazuma, in stanje, ki bi nastalo v razmerah svobodne konkurence. Taka primerjava je zaradi številnih spremenljivk, ki bi lahko vplivale na trg, nujno hipotetična.

32 V točki 300 obrazložitve sporne odločbe je Komisija poudarila, da je nemogoče določiti, kako bi se v obdobju, daljšem od dvanajst let, kolikor je trajala kršitev, spreminjale cene, če ne bi bilo kartela. Komisija je – potem ko je ovrgla argumente, ki so jih navedle pritožnice – predložila dokaze, ki so ji omogočili, da je v točki 314 obrazložitve

te odločbe prišla do sklepa, da je protikonkurenčni sistem, gledano v celoti, vplival na trg, čeprav tega vpliva količinsko ni mogoče natančno izraziti.

33 Iz sporne odločbe zato izhaja, da se Komisiji v obravnavani zadevi ni zdelo mogoče, da bi za izračun globe upoštevala ta neobvezni dejavnik, in sicer dejanski vpliv kršitve na trg, ker ni bil izmerljiv. Te ugotovitve ni v izpodbijani sodbi izpodbijal nihče.

34 Splošno sodišče je v točkah 68 in 70 izpodbijane sodbe opozorilo na sodno prakso v zvezi z dokaznim standardom glede dejanskega vpliva omejevalnega sporazuma na trg. Poleg tega je v točkah 69 in od 71 do 73 navedene sodbe opravilo nadzor nad tem, ali je Komisija pravno zadostno dokazala dejanski vpliv kartela na upoštevni trg. Vendar je ta nadzor, kot je navedeno v točki 66 navedene sodbe, opravilo za dodatno pojasnitev, in sicer po tem, ko je v točki 64 navedene sodbe pravilno opozorilo, da dejanski vpliv omejevalnih sporazumov na trg ni odločilno merilo za določitev višine glob. Iz tega izhaja, da je pritožbeni razlog, ki ga pritožnice navajajo zoper ta del razlogovanja Splošnega sodišča, brezpredmeten.

35 Razlogovanje Splošnega sodišča glede obrazložitve sporne odločbe v vsakem primeru odgovori na argument pritožnic, povzet v zadnjem stavku točke 38 izpodbijane sodbe, v skladu s katerim naj bi bila razlogovanje in ugotovitev dejanskega vpliva kartela na trg, navedena v sporni odločbi, napačna, neutemeljena in protislovna. Splošno sodišče je ugotovilo prisotnost elementov, na podlagi katerih je mogoče dokazati obstoj takega vpliva, vendar ni dvomilo o tem, da ga je nemogoče natančno izmeriti.

36 Zato ni mogoče prerekati, da je Splošno sodišče po eni strani opozorilo na načelo, v skladu s katerim dejanski vpliv kršitve na trg ni odločilno merilo pri določanju zneska glob, in da je po drugi strani opravilo nadzor nad obrazložitvijo sporne odločbe glede obstoja takega vpliva.

37 Pritožnice zato napačno sklepajo, kot to izhaja iz njihovih navedb v zvezi s prvim pritožbenim razlogom, da bi bilo treba zaradi nadzora, ki ga je opravilo Splošno sodišče, pri izračunavanju izhodiščnega zneska globe, ki jim je bila naložena, upoštevati dejanski vpliv kršitve na trg. Ta argument temelji na napačni domnevi.

38 V zvezi z očitki, da je Splošno sodišče izkrivilo ekonomske dokaze, ki so mu jih predložile pritožnice, se ne zatrjuje, da je Splošno sodišče podalo tako razlago poslovnih poročil, ki je v očitnem nasprotju z njihovo vsebino (glej v tem smislu sodbo z dne 10. februarja 2011 v zadevi Activision Blizzard Germany proti Komisiji, C-260/09 P, ZOdl., str. I-419, točka 57), ampak kvečjemu, da je napačno presodilo vsebino teh poročil. Vsekakor pa pritožnice ne navajajo natančno, kateri so deli teh poročil, katerih jasen in natančen pomen naj Splošno sodišče ne bi upoštevalo. Ta pritožbeni razlog je zato nedopusten.

39 Iz navedenega izhaja, da je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti.

Drugi pritožbeni razlog: različni primeri napačne uporabe prava glede upoštevanja prometa podjetja

Trditve strank

40 Drugi pritožbeni razlog zadeva točke od 85 do 94 izpodbijane sodbe. Nanaša se zlasti na njene točke od 90 do 94, v katerih je navedeno:

„90 Tožeče stranke v zvezi s tem trdijo, prvič, da cene bakra ne nadzorujejo proizvajalci industrijskih cevi, ker je določena glede na [London Metal Exchange],

in drugič, da so kupci industrijskih cevi tisti, ki sami odločajo, po kakšni ceni se nabavlja kovina. Tožeče stranke poudarjajo tudi, da gibanja cene kovine nimajo nobenega vpliva na njihov dobiček.

91 Vendar je treba ugotoviti, da ni nobenega veljavnega razloga, da bi se promet upoštevnega trga računal tako, da bi se izključili nekateri proizvodni stroški. Kot je pravilno navedla Komisija, v vseh industrijskih sektorjih obstajajo stroški, vezani na končni proizvod, ki jih proizvajalec ne more nadzirati, ampak so vsekakor ključen element vseh dejavnosti in jih zato ni mogoče izključiti iz njegovega prometa pri določitvi izhodiščnega zneska globe (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točki 5030 in 5031). Dejstvo, da cena bakra pomeni pomemben del končne cene industrijskih cevi oziroma da je tveganje nihanj cen bakra veliko večje kot pri drugih surovinah, te ugotovitve ne more ovreči.

92 Nazadnje, glede različnih očitkov tožečih strank, ki trdijo, da bi bilo namesto sklicevanja na promet upoštevnega trga, z vidika odvračalnega namena glob in načela enakega obravnavanja, njihovo višino bolj primerno določiti glede na donosnost prizadetega sektorja ali ustrezno dodano vrednost, je treba ugotoviti, da niso upoštevni. V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da se teža kršitve določa ob upoštevanju številnih dejavnikov, glede katerih ima Komisija diskrecijsko pravico (sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. decembra 2007 v združenih zadevah BASF proti Komisiji, T-101/05 in T-111/05, ZOdl., str. II-4949, točka 65), pri čemer ni nobenega zavezujočega ali dokončnega seznama meril, ki bi jih bilo treba obvezno upoštevati ([zgoraj] […] navedena sodba Dalmine proti Komisiji, točka 129), zato mora Komisija, in ne sodišče Skupnosti, v okviru svoje diskrecijske pravice

in v skladu z omejitvami, ki izhajajo iz načela enakega obravnavanja ter Uredbe št. 17, odločiti, katere dejavnike in številčne podatke bo upoštevala pri izvajanju politike, na podlagi katere se spoštujejo prepovedi iz člena 81 ES.

93 Dalje, ni sporno, da je promet podjetja ali trga kot dejavnik presoje teže kršitve nujno nezanesljiv in nepopoln. Ne ločuje niti med sektorji visoke dodane vrednosti in sektorji nizke dodane vrednosti niti med podjetji, ki so donosna, in tistimi, ki so manj donosna. Vendar tako zakonodajalec Skupnosti kot tudi Komisija in Sodišče promet v okviru konkurenčnega prava, kljub njegovi približnosti, trenutno štejejo za ustrezno merilo za presojo velikosti in gospodarske moči zadevnih podjetij (glej zlasti [zgoraj] […] navedeno sodbo Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 121; člen 15(2) Uredbe št. 17; ter uvodno izjavo 10 in člena 14 in 15 Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL L 24, str. 1).

94 Glede na zgoraj navedeno je treba torej ugotoviti, da je Komisija pravilno upoštevala ceno bakra za opredelitev velikosti zadevnega trga."

41 Po mnenju pritožnic je Splošno sodišče kršilo pravo Skupnosti in ni ustrezno obrazložilo izpodbijane sodbe s tem, da je odobrilo sklicevanje Komisije – da bi za določitev elementa teže globe ocenila velikost trga, ki ga je prizadela kršitev – na tržno vrednost, ki je napačno vsebovala prihodke od prodaj, opravljenih na trgu, ki je višje v prodajni verigi, ločenem od „kartelnega" trga, čeprav udeleženci v kartelu niso bili vertikalno vključeni na trg, ki je višje v prodajni verigi.

42 Izpostavljajo, da za industrijo predelave bakra veljajo posebne značilnosti. Predvsem je stranka tista, ki naj bi določila trenutek nakupa kovine na borzi London Metal Exchange in s tem njeno ceno. Čeprav proizvajalec cevi stranki to ceno zaračuna skupaj s predelovalno maržo, upoštevanje te cene pri računanju prometa podjetja pomeni neupoštevanje gospodarskega stanja na trgu, za katerega je še zlasti značilen pomemben del, ki ga v ceni proizvoda predstavljajo surovine, in zelo pomembna nihanja cene teh surovin. Splošno sodišče naj bi ta dejstva ugotovilo.

43 Po mnenju pritožnic je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker ni ugotovilo, da bi morala Komisija upoštevati sodno prakso Splošnega sodišča in svojo prakso odločanja, skladno s katerima mora Komisija, ko računa izhodiščni znesek globe in/ali ko uporabi zgornjo mejo 10 % prometa, upoštevati značilnosti zadevnega trga.

44 Poleg tega trdijo, da je Splošno sodišče s tem, da pritožnic ni razlikovalo od drugih podjetij, katerih promet ni toliko odvisen od cene surovin, kršilo načelo prepovedi diskriminacije, v skladu s katerim je treba različne položaje obravnavati različno.

45 Pritožnice nazadnje prerekajo sodno prakso, na katero se je oprlo Splošno sodišče in ki temelji na polju proste presoje Komisije. Menijo, da Splošno sodišče ni preverilo, ali so bila merila, na podlagi katerih je Komisija ugotovila težo kartela, upoštevna in ustrezna.

46 Komisija trdi, da je ta pritožbeni razlog nedopusten v delu, v katerem pritožnice Sodišču predlagajo, naj glede morebitne edinstvenosti sektorja industrijskih cevi poda drugačno presojo od tiste, ki jo je podalo Splošno sodišče. Poleg tega prereka dejstva,

ki jih je opisala skupina KME, in sicer da naj bi proizvajalci cevi pri nakupu bakra pogosto nastopali kot zastopniki strank, in prereka to, da naj bi se Splošno sodišče glede tega opredelilo.

47 Splošno sodišče naj bi v točki 91 izpodbijane sodbe vsekakor pravilno navedlo, da v vseh industrijskih sektorjih obstajajo stroški, vezani na končni proizvod, na katere proizvajalec ne more vplivati, ki pa so kljub temu bistven element vseh njegovih dejavnosti in se zato pri določanju izhodiščnega zneska globe ne bi smeli izločiti iz njegovega prometa.

48 Prav tako je Splošno sodišče v točki 93 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da zakonodajalec Skupnosti ter Komisija in Sodišče promet – čeprav gre zgolj za približek – trenutno štejejo za ustrezno merilo za presojo velikosti in gospodarske moči zadevnih podjetij v okviru konkurenčnega prava.

Presoja Sodišča

49 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je pri presoji teže kršitve treba upoštevati številne dejavnike, katerih značilnosti in pomen se razlikujejo glede na vrsto kršitve in posebne okoliščine zadevne kršitve. Med temi dejavniki so lahko, odvisno od primera, obseg in vrednost blaga, ki je predmet kršitve, ter velikost in gospodarska moč podjetja in s tem vpliv, ki ga je lahko imelo na trg (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 120).

50 Sodišče je iz tega sicer sklepalo, da je za določitev globe dovoljeno upoštevati tako skupni promet podjetja, ki je kazalnik velikosti in gospodarske moči podjetja, kot tudi del tega prometa, ki je bil ustvarjen z blagom, ki je predmet kršitve, in ki zato lahko kaže na obseg kršitve, vendar je priznalo, da je skupni promet podjetja le približen in nepopoln kazalnik obsega kršitve (zgoraj navedena sodba Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 121; sodbe z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 139; z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točka 243; z dne 18. maja 2006 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, C-397/03 P, ZOdl., str. I-4429, točka 100, in z dne 19. marca 2009 v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, C-510/06 P, ZOdl., str. I-1843, točka 74).

51 Poleg tega je večkrat poudarilo, da se ne sme nobeni od teh številk pripisovati nesorazmeren pomen glede na druge dejavnike presoje teže kršitve (zgoraj navedeni sodbi Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 121, in Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 243, in sodbi z dne 18. maja 2006 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, točka 100, in z dne 19. marca 2009 v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, točka 74).

52 Splošno sodišče zato ni napačno uporabilo prava s tem, da je v točki 93 izpodbijane sodbe opozorilo, da je promet podjetja, čeprav približen in nepopoln, ustrezno merilo za presojo velikosti in gospodarske moči zadevnih podjetij.

53 Poleg tega Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava s tem, da je v točki 91 izpodbijane sodbe odločilo, da noben prepričljiv razlog ne zahteva, da mora biti promet upoštevnega trga izračunan z izključitvijo nekaterih proizvodnih stroškov. Kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 141 sklepnih predlogov, bi bilo – če v nekaterih

primerih ne bi upoštevali bruto prometa, v drugih primerih pa bi ga – nujno treba določiti prag v obliki razmerja med neto in bruto prometom, ki bi ga težko uporabili in bi odprl vrata neskončnim in nerešljivim sporom, skupaj z očitki o diskriminaciji.

54 Nazadnje, Splošno sodišče je izpodbijano sodbo ustrezno obrazložilo in opravilo nadzor, za katerega je pristojno. Ker so pritožnice prerekale uporabo prometa za oceno velikosti zadevnega trga, je Splošno sodišče v točki 88 izpodbijane sodbe zavrnilo trditev Komisije, da izhodiščni znesek globe, naložene pritožnicam, ne bi bil nujno nižji od 35 milijonov EUR, če bi se cena bakra odštela od prometa trga. Dalje je v točkah 90 in 91 izpodbijane sodbe preverilo, ali je Komisija pri ocenjevanju velikosti trga napačno upoštevala ceno bakra.

55 Iz teh ugotovitev izhaja, da je Splošno sodišče opravilo nadzor, za katerega je bilo pristojno, da je odgovorilo na pritožbeni razlog pritožnic in da ni napačno uporabilo prava s tem, da je v točki 94 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je Komisija pri določanju velikosti zadevnega trga pravilno upoštevala ceno bakra.

56 Glede očitkov, da Splošno sodišče ni preverilo, ali so bili dejavniki, ki jih je Komisija uporabila pri ugotavljanju teže kartela, upoštevni in primerni, je treba poudariti, da mora v tožbi zoper odločbo na področju konkurence tožeča stranka glede tega oblikovati tožbene razloge in Splošnemu sodišču ni treba po uradni dolžnosti opraviti nadzora nad tehtanjem dejavnikov, ki jih je Komisija upoštevala pri določanju zneska globe.

57 Drugi pritožbeni razlog zato ni utemeljen.

Tretji pritožbeni razlog: različni primeri napačne uporabe prava glede upoštevanja trajanja kršitve

Trditve strank

58 Pritožnice navajajo, da se tretji pritožbeni razlog nanaša na točke od 100 do 105 izpodbijane sodbe. Trdijo, da je Splošno sodišče kršilo pravo Skupnosti in da je to sodbo nejasno, nelogično in neustrezno obrazložilo, ker je potrdilo tisti del sporne odločbe, v katerem je Komisija napačno uporabila smernice in kršila načeli sorazmernosti in enakega obravnavanja s tem, da je zaradi trajanja kršitve izhodiščni znesek globe zvišala za največji odstotek.

59 Pritožnice menijo, da je iz točke 1 B smernic razvidno, da je cilj zvišanja globe zaradi trajanja kršitve „naložitev učinkovitih sankcij za omejitve, ki so škodljivo vplivale na potrošnike v daljšem obdobju“. Povezava, ki bi morala obstajati med trajanjem kršitve in škodljivim vplivom, naj bi izhajala tudi iz sodne prakse. Vendar Splošno sodišče ni preverilo, ali je Komisija pri presoji teže kršitve trajanju dejansko pripisala pomen, glede na dejstvo, da sta se intenzivnost in učinkovitost kartela v času spreminjala. Splošno sodišče je torej v točki 104 izpodbijane sodbe napačno sklepalo, da 125-odstotno zvišanje izhodiščnega zneska globe ni očitno nesorazmerno.

60 Komisija navaja, da Sodišče ni pristojno za to, da s svojo presojo zneska globe nadomesti presojo Splošnega sodišča. Pritožbeni razlog je torej nedopusten.

61 Splošno sodišče je v vsakem primeru jasno in logično pojasnilo svojo presojo, s katero je odgovorilo na vse pravne argumente skupine KME.

Presoja Sodišča

62 Pritožnice s tretjim pritožbenim razlogom izpodbijajo načelo zvišanja globe zaradi upoštevanja trajanja kršitve in rezultat uporabe tega načela, kolikor jih zadeva, in sicer zvišanje izhodiščnega zneska globe, ki je znašal 35 milijonov EUR, za 125 % ob upoštevanju trajanja kršitve 12 let in 10 mesecev, pri čemer zvišanje za vsako leto udeležbe znaša 10 %. Osnovni znesek naj bi se tako zvišal na 56,88 milijona EUR.

63 Kot je generalna pravobranilka navedla v točki 162 sklepnih predlogov, očitek glede rezultata temelji na napačni domnevi, da bi morala stopnja zvišanja znašati 125 %, znašala pa je le 62,51 % (56,88/35 = 1,6251).

64 Glede načela zvišanja globe zaradi upoštevanja trajanja kršitve ni treba dejansko dokazati neposredne zveze med tem trajanjem in povečano škodo, nastalo ciljem Skupnosti, na katere se nanašajo pravila o konkurenci.

65 Za izvajanje člena 81(1) ES je upoštevanje dejanskih učinkov sporazuma odveč, če se zdi, da je njegov namen omejevanje, preprečevanje ali izkrivljanje konkurence na skupnem trgu (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 1966 v združenih zadevah Consten

in Grundig proti Komisiji, 56/64 in 58/64, Recueil, str. 429). Tak je zlasti primer, kot v tej zadevi, sporazumov glede očitnih omejitev konkurence, kot sta določanje cen in razdelitev trga. Če omejevalni sporazum ob sklenitvi določi stanje trga, lahko njegova dolgotrajnost povzroči togost tržnih struktur, zaradi česar se za udeležence omejevalnega sporazuma zmanjša spodbuda k inovacijam in razvoju. Daljše kot bo trajanje omejevalnega sporazuma, težja in daljša bo vrnitev k svobodni konkurenci.

66 Tudi če se intenzivnost in učinkovitost kartela v času spreminjata, je dejstvo, da navedeni kartel še naprej obstaja in zato še toliko bolj povzroča togost tržnih struktur.

67 V zvezi z domnevo o popolnem neizvajanju sporazuma je treba opozoriti, da točka 3 smernic določa, da je dejansko neizvajanje sporazumov ali ravnanj, ki pomenijo kršitev, lahko olajševalna okoliščina, zaradi katere se lahko osnovni znesek globe zniža. Vendar iz obravnavane zadeve ni razvidno, da bi šlo za tak primer, saj pritožnice niso prerekale izvajanja sporazuma, ampak le neupoštevanje spremenljive intenzivnosti tega izvajanja ter dejanskega in objektivnega vpliva kartela na potrošnike.

68 Poleg tega je količinska opredelitev dejanske škode, ki je nastala potrošniku, lahko težavna glede na številne spremenljivke, ki jih je treba upoštevati zlasti pri oblikovanju cen končnega proizvoda.

69 Zakonodajalec trajanje kršitve v vsakem primeru navaja kot dejavnik, ki ga je treba upoštevati pri določanju zneska glob.

70 Glede na navedeno je Splošno sodišče v točki 105 izpodbijane sodbe pravilno zavrnilo tožbeni razlog, ki se je nanašal na zvišanje zneska globe zaradi trajanja kartela, kot neutemeljen.

71 Iz vsega navedenega izhaja, da tretji pritožbeni razlog ni utemeljen.

Četrti pritožbeni razlog: različni primeri napačne uporabe prava glede upoštevanja sodelovanja pritožnic

Trditve strank

72 Pritožnice navajajo, da se četrti pritožbeni razlog nanaša na točke od 123 do 134 izpodbijane sodbe. Trdijo, da je Splošno sodišče kršilo pravo Skupnosti s tem, da je potrdilo del sporne odločbe, v katerem jim je Komisija odrekla znižanje globe zaradi njihovega sodelovanja zunaj področja uporabe obvestila o ugodni obravnavi in s tem kršila točko 3, šesta alinea, smernic ter načeli poštenosti in enakega obravnavanja.

73 Pritožnicam bi se po njihovem mnenju morala globa znižati, ker so predložile dokaz o trajanju kršitve, drugače kot skupina Outokumpu, ki je navedla le podatek v zvezi s celotnim trajanjem kartela.

74 Komisija trdi, da je ta pritožbeni razlog nedopusten v delu, v katerem skupina KME Sodišče poziva, naj s svojo presojo nadomesti presojo Splošnega sodišča.

75 Pritožbeni razlog naj bi bil med drugim neutemeljen. Komisija zatrjuje, da je Splošno sodišče v odgovor na pravne argumente skupine KME jasno in logično obrazložilo svojo presojo primerov, v katerih je mogoče priznati delno imuniteto.

76 Glede odobritve znižanja globe skupini Outokumpu Komisija navaja, da ji je podatek, ki ga je skupina Outokumpu predložila, omogočil, da je opravila preiskavo in poiskala dokaze. Pritožnice so ji s tem, da so več kot šestnajst mesecev pozneje kot skupina Outokumpu predložile dokaze, sicer olajšale to nalogo, a nič več kot to. V nasprotju s tem, kar izhaja iz pritožbe pritožnic, naj jim na podlagi obvestila Komisije o nenalaganju ali zmanjševanju glob v primerih kartelov ne bi bilo mogoče priznati delne imunitete, ker taka imuniteta velja le za dokaze, ki se nanašajo na „dejstva, za katera Komisija prej ni vedela“, kar pa v konkretni zadevi ne velja za celotno trajanje kartela.

77 Komisija nazadnje poudarja, da bi bilo priznanje delne imunitete, ki jo pritožnice hipotetično omenjajo, v nasprotju z oddelkom D obvestila o ugodni obravnavi, ki že določa znižanje globe, če podjetje Komisiji predloži podatke, dokumente ali druge dokaze, ki prispevajo k ugotovitvi obstoja storjene kršitve.

Presoja Sodišča

78 Opozoriti je treba, da se v skladu z obvestilom o ugodni obravnavi le podjetju, ki prvo predloži odločilne dokaze o obstoju omejevalnega sporazuma, ne naloži globa ali se njen znesek bistveno zniža.

79 Splošno sodišče je v točkah 144 in 145 izpodbijane sodbe preučilo okoliščine sodelovanja pritožnic in skupine Outokumpu. Vendar gre za stališča in presojo dejstev, ki jih Sodišču v okviru pritožbenega postopka ni treba nadzirati.

80 Poleg tega je Splošno sodišče v zvezi z ugotovitvijo, da so pritožnice s Komisijo sodelovale pozneje kot skupina Outokumpu, v točki 147 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da položaj pritožnic ni bil primerljiv položaju skupine Outokumpu in da zato niso bile diskriminirane.

81 Nazadnje, pritožnice ne navajajo, glede česa naj bi Splošno sodišče v razlogovanju v točkah 130 in 131 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, in predvsem ne pojasnjujejo, kako naj bi predložitev dokazov in dejstev, ki jih je Komisija že poznala, bolj opravičila znižanje globe zaradi olajševalnih okoliščin kot predhodna predložitev za Komisijo novega podatka. Iz tega izhaja, da je ta argument nedopusten, ker ni dovolj natančen.

82 Iz vsega navedenega izhaja, da je četrti pritožbeni razlog delno nedopusten in delno neutemeljen.

Peti pritožbeni razlog: kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva

Trditve strank

83 Pritožnice navajajo, da je Splošno sodišče kršilo pravo Skupnosti in njihovo temeljno pravico do učinkovitega in neoviranega pravnega sredstva, ker ni pozorno in skrbno preučilo njihovih argumentov in je pretirano in nerazumno upoštevalo diskrecijsko pravico Komisije.

84 Izpostavljajo, da se doktrina „polje proste presoje“ in „sodniška zadržanost“ danes ne bi več smela uporabljati, ker so za pravo Skupnosti zdaj značilni izjemno visoki zneski glob, ki jih nalaga Komisija, kar je razvoj, ki se pogosto označuje kot *de facto* „kaznovanje“ evropskega konkurenčnega prava.

85 Poleg tega neposredna uporaba izjeme, ki je določena v členu 81(3) ES in je uvedena z Uredbo št. 1/2003, s katero je bil nadomeščen prejšnji sistem dovoljenja, po definiciji izključuje kakršno koli polje proste presoje Komisije pri uporabi pravil o konkurenci in torej nalaga zelo nizko stopnjo sodniške zadržanosti sodišč, ki nadzorujejo njihovo uporabo s strani Komisije v posameznih primerih.

86 Pritožnice med drugim zatrjujejo, da polja proste presoje Komisije ne bi smeli upravičevati z domnevno večjo usposobljenostjo Komisije za presojo zapletenih dejstev ali ekonomskih vprašanj. V zvezi s tem navajajo, da sta tako Sodišče kot Splošno sodišče uspešno opravila posebej intenziven sodni nadzor zapletenih primerov.

87 Prav tako ob upoštevanju neomejene pristojnosti, ki je bila Splošnemu sodišču podeljena s členom 229 ES in členom 31 Uredbe št. 1/2003, Splošno sodišče Komisiji nikakor ne bi smelo priznati polja proste presoje ne le glede ustreznosti in sorazmernosti zneska globe, ampak tudi glede metode dela, ki jo Komisija uporabi pri njenem izračunu. Po mnenju pritožnic mora Splošno sodišče preučiti, kako je Komisija v posameznem primeru ocenila težo in trajanje nezakonitega ravnanja, in lahko presojo Komisije nadomesti s svojo, tako da globo odpravi, zniža ali zviša.

88 Pritožnice tudi opozarjajo, da po mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice izvrševanje upravnega prava z upravnimi odločbami in globami samo po sebi ne krši člena 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP). Vendar morajo to izvrševanje spremljati dovolj močna postopkovna jamstva in ustrezen učinkovit sodni nadzor, vključno z neomejeno pristojnostjo za nadzor upravnih odločb. Tudi Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) v členu 47 vsebuje pravico do „učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem“.

89 Komisija najprej zatrjuje, da je peti pritožbeni razlog preveč splošen in nenatančen, da bi ga Sodišče preučilo. Dalje navaja, da skupina KME ne izpodbija temeljne strukture sodnega nadzora odločb Komisije in da ne pojasnjuje, kako naj bi sklicevanja Splošnega sodišča na polje proste presoje Komisije dokazovala, da Splošno sodišče ni opravilo ustreznega nadzora zakonitosti sporne odločbe ob upoštevanju drugega, tretjega in četrtega tožbenega razloga, na katera se skupina KME sklicuje pred Splošnim sodiščem.

90 Nazadnje, po mnenju Komisije skupina KME le namiguje na „kazenske obtožbe“ in člen 6(1) EKČP, ne navaja pa njihovih posledic.

Presoja Sodišča

91 Pritožnice s petim pritožbenim razlogom izpodbijajo način, kako je Splošno sodišče izjavilo, da mora upoštevati široko polje proste presoje Komisije, in način, kako je dejansko opravilo nadzor nad sporno odločbo. Navajajo člen 6 EKČP in Listino, ne da bi natančno izkazale, ali v zvezi s tem izpodbijajo načelo sodnega nadzora kot tako ali način, kako je Splošno sodišče ta nadzor v tej zadevi opravilo.

92 Načelo učinkovitega sodnega varstva je splošno načelo prava Unije, ki je danes razvidno iz člena 47 Listine (glej sodbo z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB, C-279/09, ZOdl., str. I-13849, točki 30 in 31; sklep z dne 1. marca 2011 v zadevi Chartry, C-457/09, ZOdl., str. I-819, točka 25, in sodbo z dne 28. julija 2011 v zadevi Samba Diouf, C-69/10, ZOdl., str. I-7151, točka 49).

93 Sodni nadzor odločb institucij je urejen v ustanovitvenih pogodbah. Poleg nadzora zakonitosti, ki je zdaj določen v členu 263 PDEU, je glede sankcij, določenih z uredbami, predviden nadzor neomejene sodne pristojnosti.

94 Glede nadzora zakonitosti je Sodišče odločilo, da čeprav ima Komisija na področjih, na katerih se opravljajo zapletene gospodarske presoje, polje proste presoje glede gospodarskih zadev, to ne pomeni, da se mora sodišče Unije vzdržati nadzora nad razlago podatkov ekonomske narave, ki jo poda Komisija. Dejansko mora sodišče Unije preveriti ne le vsebinsko pravilnost navedenih dokazov, njihovo zanesljivost in doslednost, ampak tudi, ali ti dokazi vsebujejo vse upoštevne podatke za presojo zapletenega položaja in ali lahko utemeljijo iz njih izpeljane sklepe (glej sodbi z dne 15. februarja 2005 v zadevi Komisija proti Tetra Laval, C-12/03 P, ZOdl., str. I-987,

točka 39, in z dne 22. novembra 2007 v zadevi Španija proti Lenzing, C-525/04 P, ZOdl., str. I-9947, točki 56 in 57).

95 Kar zadeva sankcijo za kršitve konkurenčnega prava, je v členu 15(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 17 določeno, da je pri določanju zneska globe poleg teže kršitve treba upoštevati tudi njeno trajanje.

96 Sodišče je odločilo, da je pri določanju zneska glob treba upoštevati trajanje kršitev in vse dejavnike, ki lahko vplivajo na presojo njihove teže, kot so ravnanje posameznega podjetja, vloga, ki jo je posamezno podjetje imelo pri izvajanju usklajenih ravnanj, dobiček, ki so ga podjetja lahko imela zaradi teh ravnanj, njihova velikost in vrednost zadevnega blaga ter nevarnost, ki jo ta vrsta kršitev pomeni za Evropsko skupnost (zgoraj navedeni sodbi Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 129, in Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 242, ter sodba z dne 3. septembra 2009 v zadevi Prym in Prym Consumer proti Komisiji, C-534/07 P, ZOdl., str. I-7415, točka 96).

97 Sodišče je tudi navedlo, da je treba upoštevati objektivne dejavnike, kot so vsebina in trajanje protikonkurenčnih ravnanj, njihovo število in intenzivnost, obseg prizadetega trga in škoda, povzročena gospodarskemu javnemu redu. Pri preučitvi je treba prav tako upoštevati relativni pomen in tržni delež odgovornih podjetij ter morebitno ponovno kršitev (sodba z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 91).

98 Zaradi številnih dejavnikov mora Komisija okoliščine kršitve temeljito preučiti.

99 Zaradi preglednosti je Komisija sprejela smernice, v katerih navaja, na kakšni osnovi bo upoštevala različne okoliščine kršitve in posledice, ki jih te lahko imajo za znesek globe.

100 Smernice, glede katerih je Sodišče odločilo, da pomenijo pravila ravnanja, ki kažejo na prakso, ki ji je treba slediti in od katere upravni organ v konkretnem primeru ne more odstopiti, ne da bi navedel razloge, ki so v skladu z načelom enakega obravnavanja (zgoraj navedena sodba z dne 18. maja 2006 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, točka 91), so omejene na opis metode preizkusa kršitve, ki jo uporablja Komisija, in merila, ki jih mora upoštevati pri določanju zneska globe.

101 Spomniti je treba na obveznost obrazložitve aktov Skupnosti. V obravnavani zadevi je ta obveznost še posebej pomembna. Komisija mora svojo odločbo obrazložiti, zlasti pa pojasniti, kako je pretehtala in ocenila dejavnike, ki jih je upoštevala (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Prym in Prym Consumer proti Komisiji, točka 87). Sodišče mora po uradni dolžnosti preveriti, ali je obrazložitev podana.

102 Poleg tega mora sodišče Unije na podlagi dokazov, ki jih stranka predloži v podporo razlogom, opraviti nadzor zakonitosti. Sodišče se pri tem nadzoru niti glede izbire dejavnikov, ki jih upošteva pri uporabi meril iz smernic, niti glede ocenjevanja teh dejavnikov ne sme opirati na polje proste presoje Komisije, da bi opustilo izvedbo temeljitega nadzora tako nad uporabo prava kot nad dejstvi.

103 Nadzor zakonitosti je dopolnjen z neomejeno sodno pristojnostjo, ki je bila v skladu s členom 261 PDEU sodišču Unije priznana v členu 17 Uredbe št. 17 in ki jo ima zdaj na podlagi člena 31 Uredbe št. 1/2003. Ta pristojnost sodišču omogoča, da preseže le nadzor zakonitosti in nadomesti presojo Komisije s svojo ter tako odpravi, zniža ali zviša naloženo globo ali periodično denarno kazen (glej v tem smislu sodbo z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 692).

104 Vendar je treba poudariti, da izvajanje neomejene sodne pristojnosti ne pomeni isto kot nadzor po uradni dolžnosti, in spomniti, da je postopek pred sodišči Unije kontradiktoren. Razen razlogov javnega reda, kot je neobstoj obrazložitve izpodbijane odločbe, ki jih mora sodišče preizkusiti po uradni dolžnosti, mora pritožbene razloge zoper izpodbijano odločbo navesti tožeča stranka in predložiti dokaze v podporo tem razlogom.

105 Ta postopkovna zahteva ne nasprotuje pravilu, v skladu s katerim je, ko gre za kršitve pravil o konkurenci, Komisija tista, ki mora predložiti dokaz o kršitvah, ki jih ugotovi, in navesti, kateri dokazi pravno zadostno dokazujejo obstoj dejstev, ki pomenijo kršitev. V okviru pravnega sredstva pred sodiščem se od vlagatelja pravnega sredstva v bistvu zahteva, da opredeli tiste elemente izpodbijane odločbe, ki jih prereka, da v zvezi s tem oblikuje razloge in predloži dokaze, na podlagi katerih je mogoče resno sklepati, da so ti razlogi utemeljeni.

106 Nadzor, določen s Pogodbama, torej pomeni, da lahko sodišče Unije opravlja nadzor tako nad dejstvi kot nad uporabo prava in da ima pooblastilo za presojo dokazov, razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe in spremembo zneska glob. Zato ni mogoče sklepati, da bi bil nadzor zakonitosti, določen v členu 263 PDEU in dopolnjen

z neomejeno pristojnostjo glede zneska globe, določeno v členu 31 Uredbe št. 1/2003, v nasprotju z zahtevami načela učinkovitega sodnega varstva, določenega v členu 47 Listine.

107 Iz tega izhaja, da peti pritožbeni razlog ni utemeljen v delu, ki se nanaša na pravila sodnega nadzora v zvezi z načelom učinkovitega sodnega varstva.

108 Kar zadeva način, kako je Splošno sodišče opravilo nadzor nad sporno odločbo, je peti tožbeni razlog neločljivo povezan z drugim in četrtim in je torej že bil predmet preizkusa Sodišča.

109 V zvezi s tem je treba navesti, da čeprav se je Splošno sodišče večkrat – zlasti v točkah od 35 do 37, 92, 103, 115, 118, 129 in 141 izpodbijane sodbe – sklicevalo na „diskrecijsko pravico“, na „večje polje proste presoje“ ali na „široko polje proste presoje“ Komisije, te navedbe Splošnemu sodišču niso preprečile opraviti celovitega nadzora nad dejstvi in uporabo prava, h kateremu je zavezano.

110 Iz vsega navedenega izhaja, da peti pritožbeni razlog ni utemeljen.

111 Iz tega je mogoče sklepati, da ker ni mogoče ugoditi nobenemu od pritožbenih razlogov, ki jih skupina KME navaja v podporo pritožbi, je treba njeno pritožbo zavrniti.

Stroški

112 V skladu s členom 69(2) Poslovnika, ki velja za pritožbeni postopek na podlagi člena 118 Poslovnika, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker je Komisija predlagala, naj se plačilo stroškov naloži skupini KME, in ker ta s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov tega postopka.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Družbam KME Germany AG, KME France SAS in KME Italy SpA se naloži plačilo stroškov.

Podpisi